

Atelier de sensibilizare culturală: descrierea instrumentului cu scenariu

Introducere metodologică

În procesul de sprijinire a stării de bine mentale a tinerilor migranți și refugiați, o abordare utilă este utilizarea unor instrumente bazate pe modelul integrării culturale. Cultura este un instrument puternic pentru integrare și educație: civică, culturală, istorică. Imigranții care participă la viața culturală au șansa de a înțelege mai profund contextul în care trăiesc, de a gestiona mai bine relațiile sociale și, în consecință, de a funcționa mai bine din punct de vedere psihologic.

Strategia de integrare culturală a tinerilor imigranți se bazează pe curiozitate, încredere și nevoia naturală de a învăța despre un nou context cultural. Aceasta necesită flexibilitate și crearea unor mecanisme de adaptare la realitățile în schimbare. Modelul de integrare presupune că procesul de adaptare reciprocă dintre imigranți și societatea gazdă este bilateral. Ambele grupuri nu doar acceptă cultura comună, ci își aduc propriile contribuții la aceasta. În timp ce oamenii din civilizații diferite învață unii de la alții, fiecare individ sau grup își păstrează sentimentul diversității culturale și conștientizarea propriei moșteniri culturale.

Integrarea este un proces dinamic, complex și bidirecțional, care necesită efort din partea tuturor celor implicați, inclusiv disponibilitatea migranților de a se adapta la societatea gazdă fără a fi nevoiți să renunțe la identitatea lor culturală. În egală măsură, comunitățile gazdă și instituțiile publice trebuie să fie deschise în a primi migranții și a răspunde nevoilor unei societăți diverse.

Modelul respinge strategia de asimilare, care presupune adesea pierderea identității culturale și adoptarea necondiționată a modelelor și normelor comunității gazdă, ceea ce poate duce la radicalizare și segregare. Integrarea este un proces complex, gradual și pe termen lung, desfășurat în trei dimensiuni interconectate: psihologică, economică și socio-culturală. De asemenea, aceasta implică noțiunea de interculturalitate, adică interacțiunea dintre culturi diferite, nu doar coexistarea acestora fără legături sau relații.

Cu toate acestea, integrarea nu presupune acceptarea necondiționată a tuturor normelor și obiceiurilor migranților. Limitele sunt stabilite prin legislație, valori universale și drepturile omului. Comunitățile gazdă au dreptul de a stabili reguli, dar pentru a face acest lucru, este necesară cunoașterea și înțelegerea culturii migranților, precum și disponibilitatea pentru dialog și negocierea anumitor norme și obiceiuri. În acest context, educația civică și introducerea imigranților în noua cultură în primele etape ale integrării sunt esențiale. În țările din Europa Centrală și de Est, procesul de integrare este strâns legat de un grad relativ ridicat de omogenitate culturală, etnică și religioasă.

Caracteristicile instrumentului

Instrumentul dezvoltat de echipa Mentuwell este un training psihologic de aculturație, organizat sub forma unei drame simulatoare modulare, moderată activ de un educator instruit corespunzător. Acest training a fost dezvoltat pe baza adaptării experiențelor acumulate în timpul vizitelor de studiu privind sprijinul acordat tinerilor refugiați. Atelierul a fost conceput pentru a sprijini starea de bine psihologică a migranților din Ucraina.

Instrumentul a fost, de asemenea, inspirat de literatura științifică despre atelierele corporative care dezvoltă competențe de comunicare interculturală și cresc nivelul de adaptare socială în medii multiculturale. Astfel de ateliere contribuie direct la îmbunătățirea bunăstării psihologice (instrumentul permite dezvoltarea competențelor individuale în interacțiunea cu diferențele culturale, ceea ce, în consecință, îmbunătățește integrarea socială și starea psihologică).

Scenariul atelierului este susținut de un video-tutorial, care explică în mod accesibil organizarea și desfășurarea dramei din perspectiva educatorului moderator. Pe lângă forma de bază sugerată a dramei, instrumentul are un potențial practic nelimitat de adaptare la diferite situații și probleme specifice grupului țintă. Implementarea atelierului ar trebui să fie precedată de o analiză a nevoilor tinerilor privind problemele de bunăstare psihologică și adaptare culturală (descrișă separat în secțiunea Metodologia de sprijin a proiectului Mentuwell).

Atelierul poate fi desfășurat în orice limbă, cu condiția ca toți participanții să aibă cel puțin competențe de comunicare de bază în acea limbă.

Grupul țintă

Instrumentul este destinat educatorilor (de exemplu, profesori, educatori, angajați și voluntari ai ONG-urilor) capabili să implementeze ateliere în grupuri cultural mixte de tineri polonezi și ucraineni sau în grupuri mono-culturale.

Atelierele sunt desfășurate în grupuri de 10-20 persoane, incluzând participanți de ambele sexe.

Obiectivele atelierului

1. Creșterea nivelului de stare de bine psihologică a tinerilor afectați de problemele asociate migrației.
2. Îmbunătățirea capacității de adaptare într-un mediu cultural diferit.
3. Creșterea nivelului de integrare socială într-un grup multicultural.
4. Consolidarea coeziunii grupului.
5. Facilitarea discuțiilor despre problemele de adaptare în contextul migrației.
6. Reducerea proceselor de stereotipizare și crearea de prejudecăți.
7. Diminuarea problemelor de adaptare cauzate de etnocentrismul neconștientizat.

Elemente ale instrumentului

1. Scenariul atelierului în format scris.
2. Video-tutorial pentru facilitator/organizator.
3. Instrucțiuni de sprijin pentru educator.

Durata

Aproximativ 50-60 minute, pentru un grup de aproximativ 20 de persoane.

Procedura de personalizare a instrumentului

Conform video-tutorialului și scenariului, atelierul este structurat în 4 module (Salut, Mâncare, Băutură, Rămas-bun). Acestea pot fi completate cu elemente suplimentare, adaptate pe baza unei analize a nevoilor grupului țintă și a problemelor raportate privind adaptarea culturală. Noile module trebuie să fie conforme cu descrierea generală a obiceiurilor „Albatroșilor.”

Narațiunea ficțională

Atelierul este construit pe o narațiune ficțională adaptată specificului tinerilor. Facilitatorul informează participanții că vor face o excursie pe o insulă exotică, locuită de un trib la fel de exotic – „Albatroșii.” Aceștia au o cultură diferită de cea a participanților. Scopul excursiei este de a învăța regulile de bază ale vieții sociale pe insulă, prin participarea la ritualurile locale.

După excursie, participanții discută despre experiențele lor și analizează regulile locale. La final, facilitatorul le oferă o descriere reală a culturii „Albatroșilor” și discută diferitele încercări de adaptare psihologică și culturală trăite de participanți.

Locația și recuzita

Atelierul poate fi desfășurat în orice încăpere cu scaune. Recuzita include: păaturi (de exemplu, perdele vechi), ruj, păaturi pentru stat pe jos, șepci, genunchiere, apă, pahare, chipsuri de porumb.

Capitolele tutorialului video

1. Informații generale – caracteristicile instrumentului
2. Pregătirea grupului și recrutarea ajutoarelor
3. Instrucțiuni pentru ajutoare
4. Interacțiunea cu „Albatrosii”
 - 4.1 Modulul 1 „Bun venit”
 - 4.2 Modulul 2 „Mâncatul”
 - 4.3 Modulul 3 „Băutul”
 - 4.4 Modulul 4 „Rămas-bun”
5. Discuția de grup: obiceiurile Albatroșilor
6. Explicație și concluzii
7. Informații suplimentare

Scenariul atelierului „Albatroșii”

1. Introducere scurtă realizată de facilitator pentru participanți

1.1 Începerea atelierului: „O vizită în țara Albatroșilor”

1.2 Urmați instrucțiunile și bucurați-vă de experiență

2. Moderatorul recrutează voluntari

2.1 „Voi cere trei voluntari să vină în față.”

2.2 Se selectează 2 femei și 1 bărbat

2.3 Restul grupului părăsește sala pentru 5-10 minute

2.4 Un ghid va veni după voi

2.5 Grupul trebuie să se îndepărteze de ușă, pentru a nu auzi conversațiile dinăuntru

[După ce grupul iese din sală, moderatorul și cei trei voluntari pregătesc decorul:]

Rearanjarea interiorului:

Obiecte necesare: pături, ruj, pături pentru podea, căciuli, suporturi pentru genunchi, mănuși de cauciuc, apă, pahare, chipsuri

- Deghizări: batiste și pături
- Pictură pe față
- Părul dezordonat
- Pături întinse în mijlocul camerei

3. Instrucțiuni pentru voluntarul masculin – rolul de ghid

3.1 „Sunteți cercetători ai culturilor diferite – trebuie să observați, înțelegeți și memorați obiceiurile locale.”

3.2 „Vizită în Țara Albatrosilor”

3.3 „Eu voi fi ghidul vostru.”

3.4 „Trebuie să vă adaptați obiceiurilor insulei.”

3.5 „Puteți vorbi doar în limba localnicilor, fără a folosi limba voastră.”

3.6 După oferirea instrucțiunilor, ghidul revine în sală, iar grupul rămâne să aștepte

4. Instrucțiuni pentru voluntarele de sex feminin – rolul de „regine”

4.1 Trebuie să îngenuncheze confortabil

4.2 Să poarte costumele locale

4.3 Moderatorul va semnaliza când trebuie să se plece

4.4 Nu trebuie să vorbească

4.5 Moderatorul le va ghida prin gesturi

-
- 4.6 Regina 1: La semnal, se ridică și distribuie gustări participanților (bărbaților direct în gură, femeilor în mână)
 - 4.7 Regina 2: La semnal, distribuie apă doar bărbaților, direct în gură
 - 5. Instrucțiuni pentru ghidul voluntar
 - 5.1 Începerea turului
 - 5.2 Introducerea participanților pe rând
 - 5.3 După fiecare introducere, închide ușa
 - 5.4 Participanții sunt introduși alternativ: bărbat – femeie
 - 6. Modulele de interacțiune din cadrul atelierului
 - 6.1 Modulul 1: Salutul
 - 6.1.1 Pupături sonore
 - 6.1.2 Fluturarea mâinilor
 - 6.1.3 Stop
 - 6.1.4 Plecăciuni (bărbați: 3, femei: 2)
 - 6.1.5 Atribuirea locurilor (bărbați pe scaune, femei pe podea)
 - 6.2 Modulul 2: Mâncatul
 - 6.2.1 Ghidul mănâncă primul
 - 6.2.2 Regula „yummy yummy” după ce se mănâncă
 - 6.2.3 Bărbaților li se dă mâncare direct în gură, femeilor în mână
 - 6.3 Modulul 3: Băutul
 - 6.3.1 Ghidul bea primul
 - 6.3.2 Numai bărbații beau
 - 6.3.3 Regula „uaaaach” după băut
 - 6.4 Modulul 4: Rămas-bun
 - 6.4.1 Se alege o persoană la întâmplare
 - 6.4.2 Mirosirea mâinii acesteia
 - 6.4.3 Înclinarea capului
 - 6.4.4 Expulzarea de pe insulă

Discuția de grup după activitate

„Știu că ați fost într-o călătorie...”

După fiecare întrebare, se încearcă identificarea motivului răspunsului oferit de participanți.

Întrebări:

1. Unde ați fost?
2. Pe cine ați întâlnit?
3. Ce roluri sociale aveau localnicii?
4. Care sunt principiile culturii locale?
5. Cine conduce acea societate?
6. Cum sunt relațiile dintre bărbați și femei?
7. Ce religie ar putea avea?
8. Ce atitudine au localnicii față de străini?
9. La ce eveniment social ați participat?
10. V-ați simțit confortabil acolo?
11. Vă amintiți vreun cuvânt din limba locală?

Principiile reale ale culturii Albatroșilor, conform „antropologilor”

1. Religia este cea mai importantă și organizează întreaga viață.
2. Zeitatea supremă este Mama Pământ. Fiind o divinitate feminină, femeile sunt considerate superioare. Bărbații sunt văzuți ca impuri și nu au voie să stea direct pe pământ.
3. Numai reginele au dreptul de a cere iertare pentru păcatul unui nou bărbat care ajunge pe insulă.
4. Puterea este deținută de două regine care au un servitor bărbat.
5. Locuitorii insulei urăsc străinii, dar îi tolerează pentru că sunt canibali și îi consumă în ritualuri.
6. Străinii trebuie să fie purificați înainte de a fi mâncați, consumând o hrană și o băutură magică și rostind incantația „yummy, yummy”.
7. Servitorul verifică sănătatea „cărnii” mirosindu-i mâna. Dacă este bună, scoate un cuțit și începe ospățul. Dacă nu, străinul este expulzat și trebuie să își ceară iertare de la Mama Pământ.

Concluzii ale atelierului

De ce ați înțeles greșit atât de multe lucruri?

Cultura ne influențează profund modul de gândire și reacție, fără ca noi să fim conștienți de acest lucru.

Adaptarea într-un loc nou este dificilă și poate provoca probleme de integrare și stare de bine.

Diferențele culturale duc la neînțelegeri, iar perioada inițială după migrare poate afecta starea psihologică.

Pentru a evita problemele de adaptare, trebuie să avem o minte deschisă și să învățăm să interpretăm realitatea într-un mod reflexiv.

Exercițiile de acest gen ajută la dezvoltarea unei perspective mai flexibile asupra culturilor diferite.

wsb.edu.pl/mentuwell

